

PREOBRAŽAJ

FRANZ KAFKA

Preobražaj

Franz Kafka

Književna vrsta: novela

Mjesto radnje: stan obitelji Samsa

Vrijeme radnje: nije točno određeno

Tema: Život Gregora Samse nakon što se jednoga jutra pretvorio u velikog kukca te promjena odnosa njegove obitelji prema njemu.

Pouka: Ljudi ne bi trebali voljeti i poštovati druge samo zbog njihove koristi ili izgleda. Važno je pokazati razumijevanje, suosjećanje i brigu prema članovima obitelji i kada prolaze kroz teške životne situacije.

PRVO POGLAVLJE

Jednog jutra Gregor Samsa probudi se i shvati da se pretvorio u velikog kukca. U početku misli da možda sanja, ali ubrzo shvati da je to stvarnost. Ne može se normalno okrenuti, ustati iz kreveta ni upravljati svojim novim tijelom. Najviše ga brine što će zakasniti na posao.

Gregor radi kao trgovački putnik i svaki dan putuje zbog posla. Posao mu je vrlo naporan, ali ga ne može napustiti jer mora zarađivati novac kako bi uzdržavao roditelje i sestru te otplatio njihove dugove. Razmišlja kako bi rado dao otkaz, ali zna da to još ne može učiniti.

Kad primijeti da je prespavao vlak, Gregor se uspaniči. Razmišlja kako će se šef naljutiti i kako mu nitko neće vjerovati ako kaže da je bolestan. Uskoro majka pokuca na vrata i pita zašto još nije ustao. Gregor joj odgovara, ali primjećuje da mu je glas postao neobičan i da više ne zvuči kao prije.

Nakon majke dolaze otac i sestra Grete. I oni ga zovu da otvori vrata i pitaju treba li mu pomoć. Gregor im odgovara da će uskoro izaći, ali ne uspijeva otvoriti vrata niti ustati iz kreveta. Pokušava se pomaknuti, no zbog novog tijela stalno pada i udara se.

U međuvremenu iz Gregorova poduzeća dolazi prokurist kako bi provjerio zašto nije došao na posao. Roditelji ga pokušavaju opravdati i govore da Gregor nikada prije nije kasnio ni izostajao

s posla. Prokurist ipak sumnja da nešto nije u redu i traži da Gregor odmah otvori vrata i objasni svoje ponašanje.

Gregor iz svoje sobe pokušava objasniti da mu nije dobro i da će uskoro krenuti na posao. Govori kako želi raditi i moli prokurista da ne misli loše o njemu. Ipak, zbog promijenjenog glasa nitko ga ne razumije. Roditelji postaju sve zabrinutiji. Majka šalje sestru po liječnika, a otac po bravara kako bi otvorili vrata.

Gregor se svim snagama pokušava približiti vratima. Nakon mnogo truda uspije ustima okrenuti ključ i otvoriti vrata svoje sobe. Kada ga ukućani i prokurist ugledaju u obliku golemog kukca, svi se jako prestraše. Prokurist počne uzmicati i pobjegne iz stana. Majka se onesvijesti od šoka, a otac se jako razljuti.

Gregor pokušava zaustaviti prokurista jer se boji da će izgubiti posao. Želi mu objasniti da i dalje želi raditi i brinuti se za svoju obitelj. Međutim, nitko ga ne razumije niti ga želi saslušati.

Otac uzima štap i novine te počne tjerati Gregora natrag u njegovu sobu. Gregor se teško kreće i ne uspijeva brzo ući kroz vrata jer mu je tijelo preveliko. Dok se pokušava provući, ozlijedi se i zaglavi u vratima. Na kraju ga otac snažno gurne u sobu, zatvori vrata za njim i u stanu ponovno zavlada tišina.

DRUGO POGLAVLJE

Gregor se navečer probudi iz dubokog sna. Tijelo ga još boli zbog ozljeda koje je zadobio kada ga je otac nasilno vratio u sobu. Primijeti da mu je sestra ostavila zdjelu mlijeka i kruha jer zna da je to prije jako volio. Međutim, Gregoru se mlijeko sada gadi i ne može ga piti.

Sljedećeg jutra sestra ponovno dolazi u njegovu sobu. Primjećuje da nije pojeo mlijeko pa mu donosi različitu hranu kako bi otkrila što mu odgovara. Gregor najradije jede pokvarenu i staru hranu, dok svježiju hranu više ne može jesti. Sestra shvati što voli pa se od tada svakodnevno brine za njega, donosi mu hranu i čisti njegovu sobu.

Gregor iz svoje sobe sluša razgovore roditelja i sestre. Saznaje da obitelj ipak ima nešto ušteđenog novca, ali to nije dovoljno za dug život. Otac objašnjava da će svi morati pronaći način kako

ponovno zarađivati za život jer više ne mogu živjeti od Gregorove plaće. Gregor se zbog toga osjeća tužno i krivim jer više ne može pomagati svojoj obitelji.

Prisjeća se kako je godinama naporno radio kako bi otplatio dugove svojih roditelja i omogućio obitelji lagodniji život. Posebno razmišlja o sestri Greti. Oduvijek je želio da ona ode na glazbeni konzervatorij jer je bila vrlo talentirana za sviranje violine. Sada shvaća da se taj san vjerojatno neće ostvariti.

Gregor se postupno navikava na svoje novo tijelo. Počinje puzati po zidovima i stropu, što mu pričinjava zadovoljstvo. Sestra primijeti da mu za to treba više prostora pa odluči iz njegove sobe iznijeti dio namještaja. Smatra da će se tako lakše kretati.

Jednoga dana sestra zajedno s majkom ulazi u Gregorovu sobu kako bi iznijele ormar i pisaći stol. Gregor sluša njihov razgovor. Majka misli da bi namještaj trebao ostati jer vjeruje da će se Gregor jednoga dana ponovno pretvoriti u čovjeka i vratiti svom prijašnjem životu. Sestra smatra da je bolje isprazniti sobu kako bi Gregoru bilo lakše živjeti kao kukcu.

Gregor shvati da ipak ne želi ostati bez svog namještaja jer ga on podsjeća na njegov prijašnji život. Ne želi izgubiti posljednje uspomene na vrijeme kada je bio čovjek. Zato se popne na zid i svojim tijelom prekrije sliku žene u krznu, koja mu je posebno draga, kako je ne bi odnijeli iz sobe.

Kada majka ugleda Gregora kako visi na zidu, jako se prestraši i onesvijesti. Sestra potrči po lijekove kako bi joj pomogla. Gregor želi pomoći, ali svojim izgledom samo još više plaši ukućane.

U tom trenutku kući dolazi otac. Sestra mu kaže da je Gregor izašao iz sobe i da se majka onesvijestila. Otac pomisli da Gregor želi napasti obitelj pa se jako razljuti. Počne ga tjerati natrag u sobu. Gregor bježi, ali se teško kreće i ne uspijeva pobjeći.

Otac tada uzima jabuke iz zdjele i počne ih bacati na Gregora. Nekoliko jabuka ga promaši, ali jedna ga snažno pogodi u leđa i ostane zabijena u njegovu tijelu. Gregor osjeti jaku bol i više se ne može pomaknuti. U tom trenutku majka dolazi k ocu, moli ga da prestane i da poštedi Gregorov život.

TREĆE POGLAVLJE

Gregorova rana od jabuke dugo ne zacjeljuje. Jabuka ostaje zabijena u njegovim leđima i zbog toga se teško kreće. Više se ne može penjati po zidovima i stropu kao prije. Ipak, radije se što su vrata njegove sobe navečer otvorena pa može iz mraka promatrati svoju obitelj i slušati njihove razgovore.

Obitelj sada živi mnogo teže nego prije. Otac radi kao bankovni podvornik, majka šije odjeću za druge ljude, a sestra radi kao prodavačica i uči kako bi pronašla bolji posao. Svi su umorni i imaju malo vremena za odmor. Gregor vidi koliko se njegova obitelj muči i zbog toga se osjeća još tužnije.

Kako bi uštedjeli novac, obitelj otpušta služavku i zapošljava stariju čistačicu koja dolazi samo obaviti najteže poslove. Također prodaju dio nakita i iznajmljuju jednu sobu trojici stanara kako bi imali više novca za život. Gregorova soba postupno postaje skladište za stare i nepotrebne stvari.

Sestra se s vremenom sve manje brine o Gregoru. Više ne pazi što mu donosi za jelo, a njegovu sobu čisti samo kada mora. Gregor gotovo potpuno izgubi apetit i jede sve manje. Većinu vremena provodi sam u svojoj sobi.

Jedne večeri sestra svira violinu stanarima. Gregor čuje glazbu i jako ga dirne. Polako izlazi iz svoje sobe jer želi biti bliže sestri i njezinoj glazbi. Razmišlja kako je nekada želio platiti njezino školovanje na glazbenom konzervatoriju.

Stanari primijete Gregora i zgroze se njegovim izgledom. Odmah prestanu slušati glazbu i naljute se na obitelj jer im nisu rekli da u stanu živi veliko čudovište. Izjavljuju da odlaze iz stana i da neće platiti stanarinu.

Nakon toga sestra prvi put otvoreno kaže da Gregor više nije njezin brat. Govori roditeljima da se moraju riješiti tog stvorenja jer zbog njega svi pate i više ne mogu normalno živjeti. Otac se složi s njom, a majka šuti jer je iscrpljena i tužna.

Gregor čuje njihove riječi i shvati da više nije dobrodošao u vlastitoj obitelji. Polako se vraća u svoju sobu. Osjeća da je svima postao teret i odlučuje da je najbolje da nestane kako bi njegova obitelj ponovno mogla normalno živjeti.

Te noći Gregor mirno umire. Ujutro čistačica pronalazi njegovo mrtvo tijelo i obavještava obitelj. Roditelji i sestra osjećaju veliko olakšanje jer su njihove patnje završile. Zahvale Bogu i odluču započeti novi život.

Istoga dana izbace stanare iz stana, uzmu slobodan dan i zajedno odu u šetnju izvan grada. Razgovaraju o budućnosti, planiraju preseljenje u manji stan i razmišljaju o tome kako je Greta odrasla u mladu djevojku te da je došlo vrijeme da pronađe dobrog supruga. Roman završava nadom da će obitelj nakon svih teškoća započeti novo i mirnije životno razdoblje.

TUMAČ RIJEČI

Riječ	Objašnjenje
preobraziti se	potpuno promijeniti izgled ili oblik
kukac	mala životinja sa šest nogu
trgovački putnik	osoba koja putuje i prodaje robu
uzdržavati	zarađivati novac za potrebe obitelji
dug	novac koji treba vratiti
otkaz	prestanak rada na poslu
uspaničiti se	jako se uplašiti i postati nervozan
prokurist	osoba koja nadzire radnike i zastupa tvrtku
opravdati	objasniti zašto je netko nešto učinio
sumnjati	misliti da nešto možda nije istina
zabrinut	osoba koja se boji da će se dogoditi nešto loše
bravar	osoba koja popravlja brave i ključeve
uzmicati	polako se povlačiti unatrag
onesvijestiti se	nakratko izgubiti svijest
provući se	proći kroz uski prostor
zaglaviti se	ostati zarobljen i ne moći se pomaknuti
nasilno	grubom silom
ušteđevina	novac koji je sačuvan za kasnije
lagodan	udoban i bez velikih briga
konzervatorij	škola za glazbu
talentiran	vrlo dobar u nečemu
postupno	polako, malo po malo
namještaj	stvari poput ormara, stola i kreveta
uspomena	nešto što nas podsjeća na prošlost
čudovište	vrlo strašno i zastrašujuće biće

Riječ	Objašnjenje
stanar	osoba koja živi u tuđem stanu i plaća najamninu
stanarina	novac koji se plaća za stanovanje u tuđem stanu
podvornik	osoba koja radi pomoćne poslove u nekoj ustanovi ili tvrtki
služavka	osoba koja pomaže u kućanskim poslovima
čistačica	osoba koja čisti prostorije
skladište	mjesto gdje se ostavljaju i čuvaju stvari
apetit	želja za jelom
violina	glazbeni instrument sa žicama
glazba	zvukovi koji nastaju pjevanjem ili sviranjem
zgroziti se	osjetiti veliko gađenje ili šok
riješiti se	ukloniti nekoga ili nešto
stvorenje	živo biće
teret	nešto ili netko tko drugima stvara velike brige
olakšanje	osjećaj kada nestanu brige ili problemi
preseljenje	odlazak živjeti na drugo mjesto
budućnost	vrijeme koje tek dolazi
suprug	muž
životno razdoblje	dio nečijeg života
promatrati	pažljivo gledati
posljedice	ono što se dogodi nakon nekog događaja
suosjećati	razumjeti i osjećati tuđu tugu ili bol
sažaljenje	osjećaj tuge zbog tuđe nesreće
odbačen	osoba koju drugi više ne prihvaćaju
usamljen	bez društva i bliskih ljudi
žrtvovati se	odreći se nečega zbog drugih
nada	vjerovanje da će se nešto dobro dogoditi